

Columbus Ferre
MARE GLACIALE
ODER
DAS EIS MEER

SZEGEDI TÖRTÉNÉSZHALLGATÓK EGYESÜLETÉNEK ELSŐ KONFERENCIÁJA

OCEANUS
ORIENTALIS

NEU HOLLAND

Catholice Tabula runder Russischen, Maximilian

Scale: I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII
Stunden

***SZEGEDI TÖRTÉNEZHALLGATÓK
EGYESÜLETÉNEK ELSŐ
KONFERENCIÁJA***

Szerkesztette:
Dávid Benjámín
és
Lengyel Ádám

BELVEDERE
MERIDIONALE

*Szeged
2019. április.*

Szegedi Történészhallgatók Egyesületének Első Konferenciája Absztraktkötet

Készült az Emberi Erőforrások Minisztériumának ÚNKP-18-2
kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával.

Támogatóink

ISBN: 978-615-5372-98-8 (print)

ISBN: 978-615-5372-99-5 (pdf)

(Creative Commons) Nevezd meg! – Így add tovább! 4.0 (CC BY-SA 4.0)

A KONFERENCIA PROGRAMJA

Regisztráció: 8.30-9.00

Megnyitó (I. emelet, 110-es terem): 9.00-9.15 – **Prof. Dr. Papp Sándor**, SZTE BTK
Történettudományi Doktori Iskola vezetője és Középkori és Kora Újkori Tanszék
tanszékvezetője

Plenáris előadások (I. emelet, 110-es terem): 9.15-10.00

Prof. Dr. Tomka Béla, SZTE BTK Jelenkor Tanszék tanszékvezetője
Erőszak és történelem

Prof. Dr. Deák Ágnes, SZTE BTK Modernkori Magyar Történeti Tanszék egyetemi
tanára

Ki is volt a Kiegyezés atyja?

Kávészünet – 10.00-10.10

DÉLELŐTTI ELSŐ SZEKCIÓK – 10.10-11.10

I. emelet, 110-es terem

19. századi magyar történelem

Szekcióelnök: *Prof. Dr. Deák Ágnes*

II. emelet, 216-os terem

Személyes történelem

Szekcióelnök: *Dr. Cziráki Zsuzsanna*

Előadók:

Krizsán Bálint

*Egy konzervatív hírlap a kormányzat
és az ellenzék között - A Nemzeti
Ujság, 1845-1848*

Kőrös Ákos

*Nőtöbblét Komlóskán a 19. század
közepén*

Rudisch Ferenc

*Szakadás a magyar orvostársadalmon
belül – az 1860-as Markusovszky-
Poór-vita és annak kontextusa*

Kopacz Norbert

*Al-Gyógyi Török Ferenc
hadinaplójának bemutatása az 1683-
as török hadjáratról a Magyar
Királyságban*

Szakolczai Laura

*Az özvegy erdélyi fejedelemné: Lónyay
Anna kapcsolati hálója*

Majnár Sándor

Részletek Thomas Bendish életútjából

DÉLELŐTTI MÁSODIK SZEKCIÓ – 11.20-12.20

I. emelet, 110-es terem

Diplomáciatörténet

Szekcióelnök: Dr. Vukman Péter

II. emelet, 216-os terem

Újkor előtti történelem

Szekcióelnök: Dr. Sebők Ferenc

Előadók:

Balatoni Balázs

*Brit diplomáciai kísérletek a Balkánon
az I. világháború kezdetén (1914 -
1915)*

Szabó Levente Gábor

*A Japán Birodalmi Haditengerészet
Washington és London között*

Tóth Tibor

*Visszaemlékezések és gondolatok a
brit–magyar diplomáciai kapcsolatáról
1983–1984-ben*

Ormos Bálint

*Az eke szarvától a lant húrjáig. A
római elit szerepértelmezése a kései
köztársaságban és a korai principatus
idején*

Kerényi Bálint

Honfoglalás előtti magyar történelem

Danka Balázs

*Egyházi intézmények, mint uralkodói
temetkezőhelyek a középkori
Magyarországon és európai
párhuzamokkal*

DÉLUTÁNI ELSŐ SZEKCIÓ – 13.30-14.30

I. emelet, 110-es terem

Propaganda

Szekcióelnök: *Dr. Kasza Péter*

Előadók:

Csapó Fanni

Földrajzleírás a politika szolgálatában

Majoros Máté

Johannes Herold Dialógusa, avagy egy elfeledett beszélgetés a XVI. századból

Mihályi Dorottya

Utazások Tunézia és Algéria partjain

Kávészünet – 14.30-14.40

DÉLUTÁNI MÁSODIK SZEKCIÓ – 14.40-15.40

I. emelet, 110-es terem

Kommunizmus és propaganda

Szekcióelnök: *Dr. Kalmár Melinda*

Előadók:

Bessenyei Vanda

Párhuzamok és különbségek a Rajk- és a Slánský-per között

Szakál Veronika

Közvélemény-kutatás a Kádár-korszakban

Kiss Szandra

Kozmonauta, mint az új szovjet ember megtestesítője? – Az űrhajósok megjelenése a szovjet propagandában

II. emelet, 216-os terem

Háború és emlékezet

Szekcióelnök: *Dr. Pihurik Judit*

Előadók:

Dávid Benjámín

*A Nagy Háború emlékezete
Az I. világháborús emlékműállítások
Békés megyében*

Domján Máté

*Az Egyesült Államok
Tengerészgyalogsága a második
világháborúban*

Szabó Sándor

Emlékek a második világháborúból

Kávészünet – 15.40-15.50

DÉLUTÁNI HARMADIK SZEKCIÓ – 15.50-17.10

I. emelet, 110-es terem

Hadművészet

Szekcióelnök: *Dr. Kiss Gábor Ferenc*

Kormányos Márk

„A brit hadsereg legnagyobb katasztrófája Yorktown óta:” – *Az első világháború Mezopotámiában 1914-1916.*

Mezey Csaba Bence

"La sale guerre" - A maláj válság és az indokínai háború összehasonlítása

Csik Ádám Lajos

Rádió és a Magyar Néphadsereg. Az 1968-as csehszlovák bevonulás és a Magyar Néphadsereg rádiófelderítése

Lengyel Ádám

„Rendben, maga mondja meg az elnöknek...” *Kutató-mentő bevetések előkészítése az öbölháborúban*

II. emelet, 216-os terem

Együtműködések és kihívások

Szekcióelnök: *Dr. Kökény Andrea*

Előadók:

Berczeli-Nemcsényi Alex

Miért éppen az Egyesült Államok? - Egy német-amerikai kolónia története

Tóth István

Szeged és a Balkán Akadémia

Kádár József

A jordániai nacionalizmus

Gombos Jarmo

Az észak-európai együtműködés kialakulása

A konferencia zárása – 17.10-17.20

I. emelet, 110-es terem

BALATONI BALÁZS

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Doktori Iskola, Modernkor Program

balataonibalzs@gmail.com

Brit diplomáciai kísérletek a Balkánon az első világháború első éveiben (1914-1915)

A Szarajevóban eldőrdülő végzetes lövések 1914 nyarának végére háborúba sodorták az egész európai kontinenst. Délkelet-Európa szerepe a Nagy Háború egészét tekintve ugyanakkor csak másodlagosnak számított már a kortársak számára is, sőt a nyugati történetírásban is jócskán háttérbe szorult a nyugati vagy a keleti fronton zajló eseményekhez képest. A centenárium kapcsán meginduló újabb kutatások azonban üdvözlendően egyre nagyobb figyelmet szentelnek Délkelet-Európának is. Előadásomban a bolgár hadba lépést megelőző úgynevezett Buxton-misszió törekvéseit kívánom bemutatni, elsősorban Noel Buxton személyes irathagyatékára és publikált forrásokra támaszkodva.

A szembenálló szövetségi rendszerek a háború kitörésének pillanatától kezdve törekedtek újabb szereplők bevonására saját oldalukon, ezzel is növelve győzelmi esélyeiket. A brit politikai vezetés ezzel a szándékkal bízta meg Noel Buxtont, a Balkan Committee vezetőjét, és testvérét Charles Roden Buxtont, hogy használja befolyását a balkáni államokban, és egyengesse el a bolgár – görög-szerb ellentéteket, megnyerve őket az antant számára. Nagy-Britannia számára különösen fontos volt egyfajta balkáni blokk létrehozása, amivel megakadályozhatja a központi hatalmak és az oldalukon 1914 őszén a háborúba belépő Oszmán Birodalom közötti összeköttetést. Az előadásomban különös figyelmet fordítottak az balkáni ellentétek feloldására tett brit javaslatok bemutatására.

BERCZELI-NEMCSÉNYI ALEX

Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtanár-filozófianár MA

berczelinemcsenyi.alex@gmail.com

Miért éppen az Egyesült Államok? Egy német-amerikai kolónia története

Az Egyesült Államok 1783-as megalakulását követően a 19. században vált politikailag és gazdaságilag is egységessé. Dinamikus fejlődése, a vállalkozásokat támogató politikája és rangok nélküli társadalma miatt mindig is a „lehetőségek földjeként” jelent meg a bevándorlók számára. A század első felében a fegyveres konfliktusoktól, politikai, társadalmi és gazdasági ellentétektől megosztott Európából több millió emigráns érkezett az Újvilágba.

Közöttük is nagyon sokan érkeztek német területekről, számuk az 1830-as évektől kezdett el látványosan emelkedni. Előadásomban részletesen vizsgálom, hogy miért indultak útnak, hogyan kezdtek új életet az észak-amerikai kontinensen, miként működtek az általuk létrehozott kolóniák. Különös tekintettel Sisterdale-re, egy Latin-kolóniára, ahol egy német-amerikai értelmiségiekből álló kör, a Der Freie Verein is működött. Kik álltak a szervezet mögött, milyen elvek vezérelték őket és hogyan reagáltak az Egyesült Államokban zajló társadalmi változásokra?

Az Újvilág és Európa közötti diplomáciai kapcsolatokról már számos munka szól, de a különböző kisebb egységek története nem kap akkora hangsúlyt a kutatásban. Pedig ezeknek a kolóniáknak és az ott kialakult szervezeteknek és az Óvilággal való kapcsolataik feltárásával egyszerre kaphatunk árnyaltabb képet a 19. századi Egyesült Államokról és arról, milyen szálak fűzték is össze Európával.

BESSENYEI VANDA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA

bessenyei.wanda@gmail.com

Párhuzamok és különbségek a Rajk- és a Slánský-per között

Csehszlovákia legjelentősebb kirakatpere 1952 novemberében zajlott le, amelynek keretében magát a párt főtitkárát, Rudolf Slánskýt ítélték el, további tizenkét társával együtt. Az „Államellenes Összeesküvő Központ R. Slánský vezetésével” elnevezésű per vádlottjai közül tizenegyet halálbüntetésre ítélték, köztük természetesen Slánskýt is. A per hátterében nem más, mint Sztálin azon elképzelése állt, hogy minden országban egy jelentős politikai személyt érintő koncepciós perrel kell egyfelől példát statuálni, másfelől ezáltal izolálni az országot a nyugattól, és még hűségesebb tagjává tenni a szocialista tömbnek. A kevésbé sikeres pereket Albániában és Bulgáriában végül a magyar Rajk-per követte 1949 szeptemberében, ami mintaperré vált a tömbön belül. Sztálin és Rákosi nyomására tehát Csehszlovákia is megkezdte a „csehszlovák Rajk” utáni hajszáját.

Azonban a „csehszlovák Rajk” pere bár megütötte a kívánt mércét, mégis merőben más kirakatperré nőtte ki magát, mint az etalonná kiáltott Rajk-per. Nem csupán a főper és az azt követő mellékperek áldozatainak nagysága tért el a két per között, de a nemzetközi politika változásaira reflektálva maga a vád is változott, a trockizmus büntetettét a cionizmus váltotta fel.

A különbségek ellenére ugyanakkor tagadhatatlan, hogy a kelet-közép-európai kommunista államok két legfontosabb, legnagyobb volumenű peréről van szó. Összevetésük, a párhuzamos motívumaik, illetve különbségeik vizsgálata éppen ezért jelentős és fontos.

CSAPÓ FANNI

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Irodalomtudományi Doktori Iskola, Neolatin Program

fannicsapo@gmail.com

Földrajzleírás a politika szolgálatában

Kutatásom fókuszában egy 16. századi bécsi humanista polihisztor, Wolfgang Lazius Magyarországról (*Archaeologia Hungariae*) és Erdélyről (*Descriptio Daciae sive Transylvaniae*) írott chorográfiája áll. A *Descriptio Lazius* fő történelmi műve, a *Commentarii Rerum Austriacarum* elé íródott földrajzi, tudományos bevezetőként. A cím több mint megtévesztő, ugyanis szerzőnk az egykori Dacia provincia alatt Erdély és a Partium, Havasalföld és Moldva Fejedelemség területe mellett, olykor a térségben minden olyan területet Dacia fogalom alá helyez, amely nem az egykori Pannonia területén található. Lényegében a *Descriptio*ban nem csupán Erdélyről, hanem a Kárpát-medence egészéről kapunk egy földrajzi, őstörténelmi és néprajzi áttekintést. A terület földrajzi adottságai, természeti kincsei mellett, valamint a térségben található római feliratok mellett, sorra veszi jelentősebb városokat, valamint Magyarország megyéit. Emellett egy teljes fejezetet (a *Descriptio* hatodik fejezete) szentel azon népek eredetének, szokásainak, történelmének... stb., amelyek az antikvitástól kezdve Lazius koráig az egykori Dacia provincia területén megtelepedtek.

Előadásomban azt kívánom bemutatni, hogy Lazius az Erdély leírásban, egészen pontosan a munka hatodik fejezetében hogyan alapozza meg egy olyan terület (jog)igényét, amely sohasem képezte a Habsburg felségterületek részét.

CSÍK ÁDÁM LAJOS

Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar

Könyvtartudomány MA

csikadam4@gmail.com

A rádió és a Magyar Néphadsereg Az 1968-as csehszlovák bevonulás és a Magyar Néphadsereg rádiófelderítése

A rádióadások, rádiókommunikáció, és ezek felderítése, lehallgatása a második világháború során, majd azt követően bevett eljárássá vált a világ hadseregeiben, azok hírszerzéseinek körében. A magyar katonai hírszerzés a második világháború után, az 1950-es években alakult újjá, ezen belül a magyar katonai felderítés sem maradt el. A téma ezen szelete eddig kevésbé kutatott, főleg a radarral végzett légtérmegfigyeléshez képest. Ennek megfelelően, a magyar katonai hírszerzés rendelkezett a rádióadások lehallgatásának képességével, és természetesen élt ezzel a felderítési móddal 1968-során.

Előadásomban a Magyar Néphadsereg tevékenységét, ezen belül, a rádiófelderítésre irányuló erőfeszítéseinek egy szeletét kívánom prezentálni, az 1968-as csehszlovákiai bevonulás időszakában. Annak elsősorban nem technikai vagy szervezeti háttérét, hanem feladatkörét, céljait, és a megszerzett információkból levont következtetéseket igyekszem bemutatni. Továbbá célom, a hadművelet alatt megfigyelt és lejegyzett híradásokban előforduló érdekesebb tendenciákat bemutatni. Az előadás zárásaként rövid összefoglalom a Magyar Néphadsereg 8. Gépkocsizó Lövészadosztály által éles bevetés során szerzett tapasztalatokat rádiós kommunikáció terén.

DANKA BALÁZS

Bölcsezet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA

danka.balazs92@gmail.com

Egyházi intézmények, mint uralkodói temetkezőhelyek a középkori Magyarországon és európai párhuzamokkal

A középkori királyi temetkezőhelyek története viszonylag jól feldolgozott része a középkorkutatásnak. Mindazonáltal megállapítható, hogy a harminchét magyar uralkodóból mindössze tizenöt temetkezett Székesfehérváron. Joggal tehető fel a kérdés, hogy mi indokolta a huszonnégy eltérést?

A tizenegyedik században egyértelműen azt láthatjuk, hogy az Árpád-házi uralkodók többsége a saját maga által alapított egyházi intézménybe temetkezett, míg Könyves Kálmán elkezd egy egészen hosszú tradíciót. Ezt a hosszú temetkezési sort a háborúskodás szakítja meg. Az sem elhanyagolható továbbá, hogy vannak olyan uralkodók, melyeknek testéért az egyházi intézmény, vagy annak vezetője pert indít, így számos esetben tudunk újratemetésekről, melyhez hozzájárul a többes temetkezések gondolata is.

Az újratemetéseket érdemes három, jól elhatárolható kategória szerint csoportosítani. A hosszú, háborús évszázadokat egy ismét konszolidálni kívánó uralkodó töri meg, aki visszatér a szent király városába. Mondhatni, hogy ezzel saját, és fia hatalmát is kívánta erősíteni. A vizsgált uralkodókat tehát érdemes csoportok szerint kezelni, valamint azokat logikus sorrendbe állítani. Nem csak évszázadokról beszélhetünk, hanem kialakult szerzetesrendekről, melyek a maguk korszakában kelendők voltak, mint temetkezési helyszínek. A legendák és a krónikák adják a legtöbbször a magyarázatot a megválaszolatlan kérdésekre, de így is felmerülnek olyan kérdéskörök, melyek során érdemes a témát tovább kutatni.

DÁVID BENJÁMIN

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem (MA)

d.beni0269@gmail.com

A Nagy Háború emlékezete

Az I. világháborús emlékműállítások Békés megyében

Az I. világháborús harcok rendkívül magas emberáldozatot követeltek a szembenálló felektől. A háború során a férfi lakosság 18-50 év közötti katonai szolgálatra alkalmas korosztályának szinte minden tagja érintett volt. Erről a korosztályról elmondható, hogy tagjainak jelentős része a háború során elesett, megsebesült vagy hadifogságba került. Nagyon sokukat a halálukat követően nem tudták a családjuk, szeretteik körében végső nyugalomra helyezni. A Hősök Emlékét Megőrző Országos Bizottság, már a világháború kitörését követő évben 1915-ben megalakult, amelynek az volt a célja, hogy a háborúban elesett hősök emlékét méltóképpen megőrizték. Ennek hatására az 1917-es VIII. törvénycikk értelmében, a háborúban a hazáért küzdő hősök emlékének megőrkítéséről határoznak. Majd 1924-ben az 1914/1918. évi világháború hősi halottai emlékének megünnepléséről szóló törvénycikket fogadnak el.

Fontosnak tartom, hogy helyi szinten is feltárásra kerüljenek az I. világháború követő hősi halottak emlékének megőrzéséért irányuló tevékenységek. Ezért döntöttem úgy, hogy Békés megye településeinek I. világháborús emlékműállítás folyamatait veszem górcső alá.

Előadásomban a levéltári források és a korabeli sajtó segítségével kívánom bemutatni, hogy miként és hogyan szervezték meg az emlékműállításokat Békés megyében az 1920-as években. A prezentációban arra is kitérek, hogy az emlékművek miként képviselik a kollektív és az egyéni gyászt, illetve az emlékezetet.

DOMJÁN MÁTÉ

Bölcsészlet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA

domjan.mate@gmail.com

Az Egyesült Államok Tengerészgyalogsága a második világháborúban

Az Egyesült Államok 1941 decemberében, a Pearl Harbor elleni támadás után, belépett a második világháborúba, mint hadviselő fél. A hadba lépés után fiatalok tömegei igyekeztek a toborzóirodáikba, hogy tengerészgyalogosnak jelentkezhessenek és harcba szállhassanak a japánokkal.

Előadásomban az Egyesült Államok Tengerészgyalogsága 1. hadosztályának részvételét fogom bemutatni a második világháború csendes-óceáni hadszínterén, ezen belül az 1942-43-as guadalcanali és az 1944-es peleliui hadjáratokat, három, a harcokban résztvevő tengerészgyalogos, Robert Leckie, Eugene Sledge és Sidney Phillips visszaemlékezése tükrében.

A modern tengerészgyalogság először a guadalcanali hadjáratban került alkalmazásra, mint önálló fegyvernem. A sziget stratégiaiilag fontos helyen feküdt, az itt épülő repülőtérről a japán gépek akár Ausztráliáig is elérhettek. A hadjárat az amerikaiak győzelmével ért véget, és utat nyitott a további szövetséges hadműveletekhez. A peleliui hadjárat szintén az amerikaiak győzelmével zárult. Ekkorra a japán hadvezetés új védelmi doktrínát fogadott el, aminek következtében az 1. tengerészgyalogos hadosztály több mint 6000 embert vesztett a harcokban. A tengerészgyalogság veszteségeinek tekintetében ez egyike volt a legsúlyosabbaknak, Iwo Dzsima és Okinava mellett.

Összegezve, a két hadjárat sikeresnek számított az amerikaiak szempontjából, hiszen elérték a kitűzött célokat, ugyanakkor a veszteségek tükrében a peleliui hadjárat eredményessége megkérdőjelezhető.

GOMBOS JARMO

Állam- és Jogtudományi Kar

Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Közpolitikai, igazgatási és nemzetközi tanulmányok Program

jgombos@yahoo.com

Az észak-európai együttműködés alakulása

Előadásomban bemutatom az ötvenes években kialakított észak-európai együttműködés első évtizedeit, illetve röviden az előzményeket is. A szervezetek és egyezmények bemutatása mellett ismertetem az érintett országokban lévő politikai-társadalmi hátteret is. Az igen sikeres, dán-finn-izlandi-norvég-svéd együttműködés legfontosabb szervei az 1952-ben alapított, interparlamentáris Északi Tanács és az 1971-ben alapított, kormányközi Miniszterek Északi Tanácsa, valamint a két szervezet közös titkársága; egyik legfontosabb eredménye pedig a Schengeni szerződést évtizedekkel megelőző, az országok közti iratmentes közlekedést és tartózkodást lehetővé tévő, 1952-ben alapított Északi Útlevelunió. Nem könnyítette meg a közös munkát az országok geopolitikai helyzete, illetve az se, hogy Dánia, Izland és Norvégia a NATO-hoz tartozott, Svédország semleges volt, Finnország pedig bár névleg semleges, de a vesztes háború következményeként szerződésileg a Szovjetunió felé is el volt kötelezve. Főleg külső hatások miatt voltak kudarcok is, ilyen például a végül meg nem alapított Nordek, amely az Európai Közösségekhez hasonló szervezet lett volna, de az Egyesült Királyság csatlakozása az Európai Közösségekhez megpecsételte a még létre se jött szervezet sorsát.

KÁDÁR JÓZSEF

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Doktori Iskola, Modernkor Program

kadarjr91@citromail.hu

A jordániai nacionalizmus

A 19. században a nyugati világ exporttermékeként a Közel-Keleten is megjelentek az Európában kifejlődött ideológiák, így a nacionalizmus is. A század végére az arab nacionalizmus az egész térség szellemi és politikai életét megmozgatta, és egyre inkább oszmánellenes színezetet öltött, amely végül az első világháború alatt arab felkeléshez vezetett az Oszmán Birodalom ellen. Az arabok célja, egy egységes arab kalifátus, azonban a nagyhatalmi érdekek miatt nem jöhetett létre, helyette a Közel-Kelet felvette többé-kevésbé ma ismert formáját, és a háború utáni rendezés utat indított a közel-keleti „nemzetállamok” kialakulásának.

Transzjordánia brit mandátumként 1921-ben jött létre. Vezetője, Abdalláh emír már uralkodása kezdetén kiegyezett a helyi törzsekkel. Ezt követően kezdődött meg az emír és barátja, az angol katonatiszt, John Glubb vezetésével a törzsi identitás átforgalmazása jordániai identitássá. A jordániai nacionalizmus csirái tehát az 1920-as évek végéig vezethetők vissza. Ezt igyekezett a 1930-as évek végétől a palesztinai arabok között is terjeszteni. Az első arab-izraeli háború a Nyugati Part annexiójával végződött, ezzel komoly ideológiai harc kezdődött a palesztinok és a jordániaiak között, amely folyamánként Jordánia a pánarab nacionalizmussal is szembekerült. Ez az ideológiai harc egészen 1970-ig tartott. Hogyan lehet tehát definiálni a jordániai nacionalizmust, kit tekinthetünk jordániainak és melyek voltak a palesztin-jordániai ideológiai harc főbb eseményei?

KERÉNYI BÁLINT

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Doktori Iskola, Medievalisztika-Régészet Program

malevil7@gmail.com

Honfoglalás előtti magyar történelem

A korai magyar történelem kutatásában általánosan elfogadott nézet, hogy a kelet-európai steppén a magyarság a kazárokon kívül az ogur és bolgár törzsekkel volt szoros kapcsolatban. A bolgárokról és az európai steppére a 463. év környékén érkező ogur törzsekről (onogur, saragur, kutrigur) szóló források összehasonlítása és elemzése alapján ki lehet mutatni, hogy habár törzsnevek szerint a bolgárok és ogurok részben egy nyelvet beszéltek, a bolgárok nem a 463-ban a Volga és Don folyókhoz érkező törzsek közé tartoztak, hanem már jóval korábban hun név alatt szerepeltek nyugaton, vagyis eredetüket tekintve hun törzsek voltak. Ezt a hunokról szóló kései források is alátámasztják, amelyek szerint a Nedao menti csata (455 k.) után a kárpát-medencei hunok nem "olvadtak fel" a környező germán népek között, és bizánci "zsoldba sem álltak", hanem visszatértek Fekete-tenger menti szállásterületeikre (lásd pl. az Attila fia Dengizik 469-es hadjárata Trákiába).

Köztudott, hogy a magyarok nem szabír eredetűek, ám Bíborbanszületett Konstatnin császár tudósítása alapján bizonyos, hogy a magyarság autentikus szabír hagyománnyal rendelkezett. A honfoglalást megelőzően a magyarsághoz egy jelentős népelem csatlakozott, a kabarok, akik a kazárok közül váltak ki. Minthogy a Kazár Kaganátus egyik meghatározó népeleme a szabír volt, egyes források pedig azonosítják is a két népet, megalapozottnak tűnik annak felvetése, hogy a magyar sabartoi asphaloi hagyomány őrzői a szabír eredetű kabarok voltak.

KISS SZANDRA

Bölcsezet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA (végzett)

bundijo@gmail.com

Kozmonauta, mint az új szovjet ember megtestesítője? Az űrhajósok megjelenése a szovjet propagandában

Az SZKP XXII. kongresszusán fogadták el az új, harmadik pártprogramot, ahol megjelent az új szovjet ember ideája is, aki győzelemre fogja vezetni a kommunizmust. Szovjetunióknak új példaképre volt szüksége, ami jobban illeszkedett a hruscsovi irányvonalhoz. Gagarin és Tyitov generációja, az űrkorszakkal megteremtődő kozmonauták pedig jó alapot szolgáltak a propagandának és az új szovjet ember mintaképeivé váltak az űrhajósok. A szovjet propaganda érdekes módon építette fel és használta ki az űrhajósokban rejlő lehetőségeket. A kozmonauta, mint a béke követe, a tudomány képviselője, az utópikus hős, az egyszerű átlagember, a kommunizmus építője. Az űrhajósok a Szovjetunió győzelmét szimbolizálták a hidegháború egyik fontos harcában, az űrversenyben.

Hogyan váltak a kozmonauták hős mellett sztárokká és hogyan jelent meg mindez a szovjet propagandában? Miért pont az űrhajós vált az új szovjet ember prototípusává és pontosan mit jelentett ez? Mi várt a kozmonautára a földet érés után? Hogyan jelentek meg az űrhajósok és a hozzájuk kapcsolódó sikerek a propagandában? Hogyan használta fel a Szovjetunió a sikereket arra, hogy pozitív képet mutasson magáról? Többek közt ezekre a kérdésekre épül az előadás, miközben bemutatásra kerül az űrhajósok élete, és az, hogy hogyan használták fel őket és az általuk elért sikereket arra, hogy egy pozitívabb képet mutasson magáról a Szovjetunió.

KOPACZ NORBERT

Bölcsészlet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem BA

kopacznorbert14@gmail.com

AI-Gyógyi Török Ferenc hadinaplójának bemutatása az 1683-as török hadjáratról a Magyar királyságban

Előadásomat egy XVII. századi forrás bemutatása fogja kitölteni, amely Török Ferenc erdélyi kancelláriai írnok utazását mutatja be a hódoltsági és dunántúli területeken az 1682-1683-as évek során. A Bécs alá igyekvő török-erdélyi sereggel tartó íródeák, részletesen lejegyzí útvonalukat és bizonyos fontosabb napok történéseit, mint a Hajdúböszörményben felbukkanó Lehel kürtjének legendáját is. A szöveg különlegességét adja az is, hogy érdekes elegyét adja a 17. századi magyar és latin nyelv használatának, ugyanis Török elég gyakran váltogatja a két nyelvet, mígnem a szöveg végére a latint teszi egyedülivé.

A munkám alapjául szolgáló hadinapló egy nagyon fontos forrás lesz mindazon személyek számára, akik a visszafoglaló háborúk időszakával, vagy a kora újkori Magyarországgal szeretnének foglalkozni. Kutatásom célja a nyers forráskiadás révén elősegíteni az újkori kutatások folyamatát, hiszen a történész legalapvetőbb eszköze munkái megírásához maga a forrás.

Az előadás keretében be szeretném mutatni a szöveg tartalmát, kiemelve a fontosabb és történelmileg relevánsabb részeket, ugyanakkor ismertetném az íráshoz kapcsolódó történelmi hátteret, a szövegben előforduló történelmi személyeket a könnyebb megértés érdekében.

KORMÁNYOS MÁRK

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Doktori Iskola, Jelenkor Program

smskormanyos@gmail.com

„A brit hadsereg legnagyobb veresége Yorktown óta” Az első világháború Mezopotámiában, 1914-1916

Az első világháború történetének közel-keleti eseményei a kevésbé ismert, kevésbé kutatott témák közé tartoznak, kiváltképp a magyar történészek körében. Többek között ez volt az egyik oka annak, hogy ebben a munkámban a mezopotámiai fronton, 1914-1916 között lejátszott hadi eseményeket kívánom bemutatni, a britek kut-i vereségével és annak közvetlen következményeivel bezáróan.

Az előadásban a hadi események, elsősorban a britek mezopotámiai hadjáratának, illetve az azt követő visszavonulásuk következményeként fellépő kut-i ostrom, kétoldali minél teljesebb bemutatása mellett igyekszem az események alakulásának okait is feltárni. Ki kívánok térni a hadszíntér, valamint a szemben álló felek seregeinek főbb jellegzetességeire is. Előzményként megkívánom említeni a brit támadás politikai okait, illetve a térség lakosságának a konfliktushoz fűződő viszonyát is. Végezetül az előadás lezárásában feltárnék néhány olyan gazdasági, stratégiai tényezőt, melyek nagyban hozzájárultak az Oszmán Birodalom végső vereségéhez.

Célom az oszmán és a brit hadsereg teljesítményének felmérése, továbbá a hadjáratot, valamint a hadszíntér végső sorsát eldöntő főbb (nemcsak katonai) tényezők ismertetése.

A munka során elsősorban a rendelkezésre álló szakirodalomra kívánok alapozni, ám igyekszem minél több forrást is beépíteni, főképp az események résztvevőinek memoárjait.

KÖRÖS ÁKOS

Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Egyedi György Regionális Tudományok Doktori Iskola

koros.akos@icloud.com

Nőtöbbllet Komlósán a 19. század derekán

Az 1857. évi népszámlálás ívei alapján Komlósán az országos trendbe illeszkedő, de attól arányaiban jelentősen eltérő nőtöbbltetet találtam. A jelenséget megvizsgáltam korcsoportok és családi állapotok szerint, valamint összevettem a szakirodalom korábbi eredményeivel. A kutatásból az a következtetés vonható le, hogy a jelentős nőtöbbltetet pusztán egy dologgal magyarázni nem lehet. Több jelenség is hatással volt a nemek eltolódására, amiből kettőt bizonyítani is tudtam, a többire csak következtetni.

Bizonyítható, hogy az özvegyen maradt asszonyok nem házasodtak újra, és ez jelentős veszteség volt a falu férfítársadalmára nézve. Már önmagában ez az egy jelenség is magyarázhatná a teljes nőtöbbltetet.

Azonban további egyértelmű tényező, hogy az első házasság kora kitolódott. Kimutatható, hogy bizonyos esetekben, az önálló háztartás reményében a felek később házasodnak össze. Ennek a tényezőnek a részletesebb vizsgálatához további legalább tíz év elemzése lenne szükséges.

Az 1848/49-es szabadságharc hatásaira következtetni lehet az adatok alapján. A 20–34 évesek korcsoportjaiban tapasztalt nőtöbbltet valószínűleg erre az eseményre vezethető vissza leginkább, illetve itt számottevő lehet a munkaerő elvándorlás és az esetleges migráció is. Sajnos egyetlen folyamatra sincs kézzelfogható bizonyíték.

Előadásomban ezeket az eredményeket fogom bemutatni.

KRIZSÁN BÁLINT

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA (végzett)

krizsanbalint10@gmail.com

Egy konzervatív hírlap a kormányzat és az ellenzék között A Nemzeti Ujság, 1845-1848

A reformkorra, illetve az 1848-as magyar forradalomra elsősorban – és nem teljesen érdemtelenül – úgy tekintünk, mint a magyar liberális ellenzék abszolutista hatalom elleni magányos harcára. Ezzel ellentétben a közel sem egységes, konzervatívnak nevezett erők sem zárkóztak el a reformok és a haladás elől, sőt nem egy esetben sürgették azokat.

Előadásom célja bemutatni, hogy az alapvetően konzervatív beállítottságú Nemzeti Ujság milyen tartalmi változásokon ment át Liphay Sándor, a Közhasznú Gyűlde vezérének szerkesztősége idején. A korabeli lapszámok vizsgálata során egyértelmű, hogy Liphay és a lap 1845 és 1848 között folyamatosan távolodott Bécs abszolutista álláspontjától. E távolodás a korszak legjelentősebb eseménysorozatáról, az 1848-as forradalmi hullámról adott hírközlésekben is tetten érhető a hírlapban. A lap szerkesztője és munkatársai egyedi nézeteket vallottak több kérdésben, így például a Magyarország és a Habsburg Birodalom nyugati tartományai közötti közjogi viszonyról is. Az eleinte teljes mértékben forradalomellenes álláspont azonban az 1848. március 15-i pesti események után egy szemvillanás alatt eltűnt, és másnap már egy az új állapotokat életető sajtóorgánummal találkozhatott a lap olvasóközönsége.

A gyökeres, és még a forradalmi tempóhoz mérten is hirtelennek nevezhető álláspontváltozás már a kortársakat is meglepte. A változások ezután is folytatódtak az újságban, egy újabb radikális fordulat előjele után azonban magának Liphaynak is távoznia kellett a lap éléről 1848 áprilisában.

LENGYEL ÁDÁM

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti Program

adamlengyel92@gmail.com

„Rendben, maga mondja meg az elnöknek...”

Kutató-mentő bevetések előkészítése az öbölháborúban

Bár az 1990-1991-es öbölháború során a szövetséges erőknek sikerült alacsony veszteségek mellett felszabadítani Kuvaitot Irak megszállása alól, a harci kutató-mentő (CSAR) alakulatok szempontjából azonban a hadjárat egyáltalán nem nevezhető sikertörténetnek. A végrehajtott bevetések elenyésző százalékában sikerült a célszemélyeket megmenteni, és sokszor még a sikeres akciókat is csak félsikerként könyvelhették el. Ennek a borzasztó teljesítménynek a fő oka azonban az elmaradott szervezési rendszerben és a parancsnokságok ilyen jellegű akciókkal szembeni ellenállásában keresendő.

Előadásom során azt kívánom bemutatni, hogyan zajlott az Amerikai Egyesült Államok Különleges Erőinek, köztük a kutató-mentő akciók végrehajtásáért felelős US Air Force Pararescue alakulatoknak a kitelepülése és az Egyesített Különleges Műveleti Parancsnokságba (JSOC) való betagozódása. Kitérek arra, hogy az ilyen jellegű akciókkal milyen módon számoltak – vagy épp nem számoltak – a Desert Shield és Desert Storm hadműveletek során, mik lehettek az okai annak, hogy a tábornokok nem támogatták az ilyen jellegű akciókat. Végezetül azt is, hogy a légénységi állomány részéről, mind a Légierő, mind a Hadsereg, mind pedig a Haditengerészet szemszögéből mi volt az általános vélekedés és hozzáállás a harci kutatás-mentéshez.

MAJNÁR SÁNDOR

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA

rommelsandor@gmail.com

Részletek Thomas Bendish életútjából

Korunk egyik építőköve az információ, melyhez ma már bármikor könnyedén hozzáférhetünk, így néha nem is gondolunk bele milyen nehéz is volt a régi idők emberének ehhez hozzájutni. A történelem folyamán az információszerzés és az államok közötti információcsere alappillére volt a sikeres hatalmak létrejöttének. Az újkortól kezdve a diplomácia, az információszerzés egyre fontosabb szereplőjévé vált a nemzetközi kapcsolattartásnak. A megnövekedett jelentősége miatt az uralkodók elkezdtek arra törekedni, hogy állandó követségeket tartsanak fent a számukra fontos, vagy a hatalmi politika céljából lényeges államok területén. A megbízottak kezében komoly felelősség összpontosult, hiszen országuk és uralkodójuk legfőbb képviselői voltak az adott területen, tehát igyekeztek úgy cselekedni, hogy az hazájuknak a legjobb legyen. Azonban a királyhoz és az államhoz kötődő érdekeltségek néha nem voltak összeegyeztethetőek különösképpen egy polgárháború idején.

Előadásom célja, hogy az 1640-es évek végének egyik angol követének, a parlamentarista Sir Thomas Bendish-nek a konstantinápolyi követsége alatti tevékenységének egy részét bemutassam.

Bemutatásra kerül az általános angol-oszmán kapcsolatrendszer kialakulása és működése a XVII. században, majd Sir Thomas Bendish életútja következik, végül pedig pozícióba kerülésének körülményei, majd a konkrét tevékenységének bemutatása.

MAJOROS MÁTÉ

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Klasszika-filológia MA

mate.majoros7@gmail.com

Johannes Herold Dialógusa, avagy egy elfeledett beszélgetés a XVI. századból

Az 1556-os magyarországi események, különös tekintettel a törökök Szigetvárnál szenvedett vereségére Európa-szerte hírértékűnek számítottak, és az európai közvélemény élénk érdeklődéssel követte őket. Mindebből Johannes Herold, bázeli humanista is kivette a részét: két művet is írt az 1556-os magyarországi események kapcsán. Az egyik ezek közül egy *Rerum contra Turcas* címet viselő dialógus. A témát Herold kortársa, Wolfgang Lazius, udvari historikus is feldolgozta. Ezt az eseménysorozatot a maga komplexitásában először ők ketten mutatták be műveikben. Mindkettejük szövege 1557. márciusában jelent meg.

Előadásomban megkísérlem bizonyítani, hogy Herold egy valódi dialógust írt, amely magán hordozza a műfaj minden jellegzetességét, ugyanakkor ezt a formulát egy a műfajtól olyan szokatlan témával párosítja, amely egyedülállóná teszi és élesen megkülönbözteti művét a korabeli reneszánsz dialógusoktól. Megkísérlem bizonyítani továbbá, hogy műve szoros kapcsolatban áll kortársának, Wolfgang Laziusnak ugyanezen eseményekről írt munkájával, és megkísérlek választ találni arra a kérdésre is, mi lehetett Herold célja szövegével. Mindezek fényében Herold munkája további fontos darab lehet az 1556-os dél-dunántúli hadjáratsorozat kirakósában, és minthogy a történettudomány figyelmét eddig elkerülte, a későbbi kutatások folyamán a korszak páratlan forrásértékű dokumentumává válhat.

MEZEY CSABA BENCE

Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti Program

mezeybence@gmail.com

„La sale guerre”

A maláj válság és az indokínai háború összehasonlítása

Az őslakosság által alkalmazott gerillaharc, a tervszerű szabotázsakciók és a nyílt lázadás eleinte minden gyarmattartó ország számára elképzelhetetlennek tűnt, később mégis szinte megoldhatatlan problémát jelentett. Az 1948-60-as maláj kommunista felkelés és annak brit leverése példa nélküli esete annak, hogyan kell harcképtelenné tenni és felszámolni egy belső fegyveres lázadást politikai és katonai eszközök kombinálásával. A másik oldalon az 1946-54 közötti első indokínai háborúval foglalkozom, melynek végkimenetele merőben más volt, mint Malajziáé, és történelmi precedenst teremtett: először fordult elő, hogy egy gyengén felszerelt, gyarmati őslakos sereg nyílt háborúban győzedelmeskedett a nála fejlettebb, jobban ellátott nyugati haderő felett.

Munkámban a két felkelés rövid történetét, illetve az aszimmetrikus hadviselést és annak potenciális ellenszerét mutatom be, valamint felhívom a figyelmet a civil-katonai együttműködés fontosságára is, mely az angoloknak győzelmet, a franciáknak pedig vereséget, sőt kormányválságot is okozott. Mindezek jobb megértése érdekében a két nagyhatalom nagymértékben különböző gyarmati politikájáról is említést teszek, mert ez a tényező önmagában is meghatározó volt a tárgyalt események szempontjából.

MIHÁLYI DOROTTYA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Doktori Iskola, Modernkor Program

mihalyidori@gmail.com

Utazások Tunézia és Algéria partján

A távoli, egzotikus tájak régóta vonzzák az utazót. A közlekedési eszközök fejlődésével a XIX. század második felétől jelentősen könnyebbé válik az utazás, így egyre többen indulnak útnak távoli, többnyire ismeretlen tájak felé. Ilyen úti célnak számít bizonyos szempontból Észak-Afrika is. A területen található francia gyarmatokat azonban mást szemmel látja a magyar és a francia utazó: Előbbi az ismeretlent és az egzotikumot keresi, míg utóbbi többnyire a gyarmati politika igazolásának céljából kel útra és a hazájához tartozó területet szeretné saját szemével megismerni. Azáltal, hogy az utazást nem ugyanaz a cél motiválja, jelentősen eltér a területről készült útleírások tartalma és leírásmódja is.

Előadásunkban két olyan egykorú útleírást szeretnénk összevetni, melyek útvonala kisebb elérésekkel megegyezik és leírói önszántukból, saját költségükön utaztak a gyarmati Tunéziába, valamint Algériába. Érdeklődésünk középpontjában az áll, hogy az utazó nemzetisége, politikai nézetei és érdeklődése miként befolyásolják az útleírást és ezáltal az olvasóközönseget is. Röviden összefoglaljuk, mely kérdésekre szentelnek az egyes utazók kiemelt figyelmet, melyek az útleírások közös pontjai és melyekben tér el jelentősen a két beszámoló. Ezen kívül megvizsgáljuk azt, hogy milyen eszközöket használnak fel az utazók az ismeretlen leírására és ezzel milyen mértékben vezetik félre az olvasókat. Előadásunkban olyan hipotéziseket fogalmazunk meg, melyek a későbbi kutatásunk alapjául szolgálhatnak.

ORMOS BÁLINT

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Doktori Iskola, Antikvitás Program

castrumbalwanus@gmail.com

Az eke szarvától a lant húrjáiig A római elit szerepértelmezése a kései köztársaságban és a korai principatus idején

Jelen előadás a római társadalomtörténeten belül az alábbi kérdésekre keresi a választ. Hogyan formálta a római elit a saját identitása hangsúlyait a Kr. e. 2. sz. második felétől a Kr. u. 2. sz. elejéig? Hogyan járultak mindehhez a társadalmi szempontok? Az előadás a nagyjából Kr. e. 160-tól Kr. u. 113-ig tartó időszak irodalmából emel ki példákat, hogy bemutassa a társadalmi felfogásban bekövetkező változást. Ez a folyamat ugyanis szemléletesen mutatható ki a római elit önreprezentációját (is) szolgáló irodalmi diskurzusban. Az előadás egy olyan kommunikációs stratégia hangsúlyos pontjaira mutat rá, amely összekötötte egymással a korabeli elit tagjait. A választott szövegrészletek pedig a változás lényegi momentumát ragadják meg, tehát a társadalmi szerep értelmezésében bekövetkezett differenciálódást. Ennek során a rusztikus erényekkel felruházott polgár-ideál kiegészült a római entellektüel alakjával. Az előadás utolsó része élni kíván a kitekintés lehetőségével. A prezentáció a jelenlegi kutatás egyik további kérdéséként veti fel, hogy milyen jellege volt a római történeti diskurzuson belül a város és a vidék kapcsolatának. Az előadás végzava a korabeli történelemfelfogás egy olyan visszatérő diskurzuselemére hívja fel a figyelmet, amelyet a leendő disszertációmban is tárgyalni fogok.

RUDISCH FERENC

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Kommunikáció és médiatudomány MA

ifjrudfer@gmail.com

Szakadás a magyar orvostársadalmon belül Az 1860-as Markusovszky-Poór-vita és annak kontextusa

Előadásomban korabeli sajtóforrások alapján igyekszem rekonstruálni a magyar orvostársadalmat két részre osztó Markusovszky-Poór-vita főbb állomásait. Az első pillantásra csupán orvostörténetinek tűnő téma valójában túlmutat a medicina világán: a korszak két neves 'közéleti orvosának' konfliktusában az ötvenes évek végén jelentkező politikai, társadalmi, kulturális kérdések manifesztálódtak. A konfliktus forrását a pesti orvosi karon tanító, cseh származású, magyarul nem tudó tudós-fiziológus, Johann Czermak egyetemről való távozásának körülményei jelentették: Markusovszky Czermak védelmére kelt, a szakmai érdekeket a magyar orvostudomány szempontjából ugyanis fontosabbnak vélte, mint a hazai nyelv ismeretét; ezzel szemben Poórék üdvözölték a világhírű cseh orvos távozását, és mindenáron a magyarul oktató egyetemi tanárok kinevezéséhez ragaszkodtak. A sajtóban zajló vita szakadáshoz vezetett a magyar orvostársadalmon belül: az addig Markusovszky és Poór által közösen szerkesztett Orvosi Hetilap Markusovszkyék lapja maradt, Poór – komoly tábort verbuválva maga köré – Gyógyászat címmel új lapot indított.

Szakirodalmi háttérként elsősorban a magyar orvostörténet ismert szerzőinek, Kapronczay Károlynak, Batári Gyulának és Antall Józsefnek a munkáira támaszkodom – utóbbi a 'progresszív' és a 'konzervatív' erők orvostársadalmon belüli összeütközését látta Markusovszky és Poór orvosi szaklapokban zajló vitájában.

SZABÓ LEVENTE GÁBOR

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti Program

levriker@gmail.com

A Japán Birodalmi Haditengerészet Washington és London között

Az első világháború vége felé, az Antant országai között, egy tengerészeti fegyverkezési verseny volt kialakulóban. Nagy-Britannia, Olaszország, Franciaország és Japán is egyre ambiciózusabb tervekkel állt elő csatahajó gyártást illetően, viszont az Egyesült Államok tervei között egy masszív 50 csatahajóból álló flotta építése szerepelt, mely teljesen felborította volna a hatalmi egyensúlyt. A verseny limitálása érdekében 1922-ben Washingtonban egy konferenciát hívtak össze. A konferencia hatalmas hatással volt a haditengerészetek fejlődésére, különösen a Japán Birodalmi Haditengerészetre. Japán teljesen újraértékelt hosszú és rövid távú stratégiai lehetőségeit. Megjelent elsődleges ellenfélnek az Egyesült Államok, melynek legyőzése érdekében egy sor újítást vezetett be a washingtoni egyezmény keretein belül. Továbbá néhány egyéb újítást az egyezmény megszegésével.

Kutatásomban a washingtoni egyezmény hatásait vizsgálom a Japán Haditengerészetre, továbbá annak az alakulását egészen az 1930-as londoni újratárgyalásig, kitekintve az 1936-os második londoni egyezményre. Megvizsgálom a lehetőségeket melyek Japán előtt álltak a 20-as és 30-as években, továbbá részletesen bemutatom a cirkáló forradalmat elindító Myoko-osztályú hajókat, melyek hozzájárultak a londoni egyezmény cirkálókra vonatkozó további megszorításokhoz. Ezen megszorítások azt eredményezték, hogy Japán nem írta alá a második londoni egyezményt és kilépett a megszorítások keretei közül.

SZABÓ SÁNDOR

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA

sanyi1126@gmail.com

Emlékek a második világháborúból

Előadásomban szülővárosom, Kunszentmárton második világháborús szerepvállalásáról kívánok beszélni. Világháborús emlékeket ismerhetünk meg földijeim visszaemlékezéseiből, leveleiből. Egyesek szerb területeken, míg mások a Don-kanyarban harcoltak az életben maradásért: *„Nem az orosz hadsereg tette tönkre a második magyar hadsereget, hanem a hideg. Tél tábornok.”* Volt, aki néhány hónapnyi hadifogságot élt át, de akadt olyan is, akinek évekig jutott osztályrészéül a szenvedés. Pásztor István Franciaországban volt fogságban, a Bretagne-félszigeten, ahol egy francia gazdához került dolgozni, itt minden hónap ellenőrizték őt. Sokszor volt szomjas és éhes. Egy *„jászolban”* tudott aludni, még takarót sem kapott. *„Ha nem dolgozom azt mondta, belém vágja a vasvillát.”* Balogh István: *„Székesfehérváron volt egy óriási gyűjtő. 80 ezren voltunk. ... Naponta kaptunk kétszer enni, kukoricakását.”*

Koncz Gábor emlékeiben így élt a második világháború egy 2016-os interjújában: *„Érsekújvárt nagyon lebombázták... a mozdonyok kereke az égnek állt. ... 1945 április 20-án estem fogságba. Hallottuk, hogy a németek nagyon ünnepelnek. Hát akkor volt Hitler születésnapja.”*

A visszaemlékezésekből nyilvánul mindaz, amin a veteránok végigmentek: szenvedés, fájdalom, a túlélés vágya, hazaszeretet és a honvágy. Csak néhány azok közül az érzések közül, melyek ott kavargtak emlékeikben. Sajnos rengeteg honfitársuk nem léphetett többé a magyar golygota porába.

SZAKÁL VERONIKA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti Program

verszak@gmail.com

Közvéleménykutatás a Kádár-korszakban

A Jelenkortörténeti Doktori Program hallgatójaként először a televíziózás társadalomtörténetével kezdtem el foglalkozni, és a levéltári iratokban egyre többször olvastam a Tömegkommunikációs Kutatóközpontról (TK).

Érdeklődésem rövidesen a Központ története, tevékenysége felé fordult; az iratok egy részét a MNL Országos Levéltárában őrzik, míg a másik egység a Vera and Donald Blinken Open Society Archives-ban (OSA) található.

A TK 1963-ban jött létre a Magyar Rádió és Televízió egyik osztályaként, majd 1969-től lett önálló intézmény az MSZMP Politikai Bizottságának döntése alapján. Az intézmény az 1970-es évektől kezdve szakmai munkájának köszönhetően, a tömegkommunikációs- és közvélemény-kutatások tudományos bázisává vált. A munkatársak folyamatosan publikálták kutatási eredményeiket, azonban ezek nem mindenki számára váltak elérhetővé. Ez alapján három csoportba sorolhatjuk az írásokat, az első a tudományos élet számára elérhető munkákat jelentette, míg a másodikba a TK munkatársai számára elérhető dokumentumok tartoznak. Az utolsó egységbe pedig azokat soroljuk, amelyek csak egy zárt csoport - Magyar Rádió, Magyar Televízió, Magyar Távirati Iroda, és az MSZMP Agitációs és Propaganda Osztály vezetői -, tagjainak készültek a központ saját nyomdájában. Ezeknek a tartalma annyira bizalmas volt, hogy sokáig az intézmény munkatársai sem ismerhették meg.

Előadásomban elsősorban az OSA-ban őrzött kutatási anyagokról, jelentésekről lesz szó.

SZAKOLCZAI LAURA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Magyar-történelem tanár szak (osztatlan)

lauratortenelem@gmail.com

Özvegy erdélyi fejedelemné: Lónyay Anna kapcsolati hálója

Tervezett előadásom középpontjában Kemény Jánosné Lónyay Anna (?-?1693) alakja áll. Fordulatos élettörténete alig ismert, leginkább Kemény János erdélyi fejedelem arajaként, feleségeként találkozhattak sokan nevével. Az én célom az, hogy a köztudott epizódok mellett újabb tényekkel egészítsem ki a fejedelemszony életrajzát, és rávilágítsak azokra az összefonódásokra, melyek Lónyay Anna magánélete és a korszak közéleti eseményei között fedezhetők fel.

A történeti hálózat kutatás módszertanát alkalmazva bemutatom a fejedelemszony kiterjedt kapcsolathálóját, melyben fellelhetőek az adott éra vezető erdélyi és magyarországi politikusai. Nagy hangsúlyt fektetek arra, ahogyan befolyása révén férje 1662-es halála után támogatta annak fiát, Simont az erdélyi trónért való küzdelemben, majd a saját, előző házasságából született fiát, Wesselényi Pált a Habsburg-ellenes harcban. Ehhez felhasználok Lónyay Anna és Kemény János levelezését, a fejedelem önéletírását, az özvegy és Teleki Mihály főgenerális levélváltását, a korszakról és az adott időszak kiemelkedő személyeiről szóló kurrens szakirodalmat.

Jóllehet kutatásom még nem zárult le, ám úgy vélem, Lónyay Anna kapcsolathálójának mélyebb megismerése nemcsak egy kivételes női történelmi alakot hoz közelebb a mai kor emberéhez, hanem segítségével közelebb kerülünk a XVII századi Erdély viharos történeti folyamataihoz, megvizsgálván egy özvegy ispánné és erdélyi fejedelemszony társadalmi- és politikai mozgásterének lehetőségeit.

TÓTH ISTVÁN

Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA

pistitoth95@gmail.com

**Szeged és a Balkán Akadémia.
Felsőoktatási törekvések Szegeden a XX. század második
évtizedében**

Az előadás egy eddig ismeretlen téma feldolgozására vállalkozik a szegedi felsőoktatási törekvések történetben. Gál Ferenc és Devich Andor egyetemtörténeti, alapműnek számító munkáikban az utolsó törekvésként az 1910-1912-es harmadik egyetemért való versengést említik, s ezután a kolozsvári egyetem Szegedre való költöztetését hozzák szóba. A Balkán Akadémia története a kettő közötti időszakban játszódik, s mivel sem Gál, sem Devich nem említik munkáikban ezt a törekvést, nyugodtan mondhatjuk azt, hogy a mű egy fehér foltot kíván pótolni.

Az előadás az alábbi kérdésekre kíván választ adni: mik voltak azok a tényezők melyek életre hívták az iskola gondolatát, kik kezdeményezték, mi volt a célja az intézménynek, miként kívánták megvalósítani, milyen tényezők akadályozták az iskola megvalósulását. A dolgozat primer és szekunder forrásokon alapszik. A szegedi levéltár polgármesteri, tanácsi iratai, főispáni iratai, az Országos Levéltár Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium K500-as fondjában végzett kutatások mellett a szegedi és az ország más napilapjainak cikkeit dolgozza fel.

TÓTH TIBOR

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem (MA)

tiberius.historian@gmail.com

Visszaemlékezések és gondolatok a brit-magyar diplomáciai kapcsolatról 1983-1984-ben

Margaret Thatcher 1984-es budapesti útjának nem tulajdonít különösebb jelentőséget az utókor, annak ellenére, hogy a keleti nyitás politikájának első sikere volt. A brit kormányfő első miniszterelnöksége idején nagyon keveset foglalkozott külpolitikával, de 1983-ban a nemzetközi események és incidensek egyre aktuálisabb kérdéssé tették a diplomáciai kapcsolatok javítását a kelet-európai országokkal. A magyar politikai elit felismerve a gazdasági összeomlás veszélyét, megoldásként egyre élénkebb párbeszédet folytatott és kapcsolatokat alakított ki a Nyugattal a nyolcvanas évek elején. A szovjet blokk országain belül Magyarország jelentősége megnőtt a brit külpolitikában, és ideális tárgyalópartner benyomását keltette. A budapesti látogatást megelőző események bemutatásával árnyalhatjuk hazánk brit megítélését, a szovjet blokkon belüli differenciált helyzetét és a Szovjetunióhoz fűződő viszonyát az időszakban. Fontos taglalni, hogy Margaret Thatcher külpolitikai ambíciói mellett a magyar vezetőség számára is presztízskérdés volt a diplomáciai kapcsolatok fejlesztése. Előadásomban a brit-magyar kapcsolatok alakulását a levéltári források mellett Margaret Thatcher: *Életem* c. művének, Peter William Unwin budapesti brit nagykövet visszaemlékezésének és Bányász Rezső londoni magyar nagykövet diplomáciai emlékiratának felhasználásával és segítségével szeretném ismertetni.

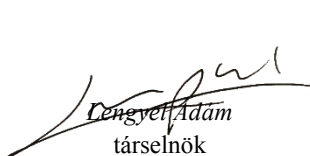
EGYESÜLETÜNKRŐL

Az újjá alakult Szegedi Történezhallgatók Egyesülete kiemelt feladatának tekinti, hogy az új és jelenlegi generációk számára platformot biztosítson tudományos munkájuk és kutatásuk bemutatására. Ezért is nagy örömünk és büszkeségünk, hogy létre jöhetett ez a konferencia.

Bár az egyesület szándéka elsősorban a történezhallgatók felkarolása, ugyanakkor nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy az egyéb tudományok képviselői is szerepet kaphassanak a konferenciánkon. Jövőben is szeretnénk tovább erősíteni az interdiszciplinaritást programjainkon és rendezvényeinken. Célunk, hogy a történelem szeretetén keresztül összekapcsoljuk a különböző tudományok kutatóit, ezért is ennyire széles a konferencián elhangzó előadások és témák köre. Mindezek mellett szívügyünknek tekintjük, hogy a doktorandusz hallgatók mellett a BA, MA, osztatlan tanár szakos hallgatók is lehetőséget kapjanak kutatásuk vagy érdeklődési területük mélyebb bemutatására.

Konferenciánk kuriózuma, hogy megadja a lehetőséget a szegedi hallgatók számára, hogy Szegeden vegyenek részt egy tematikától mentes, nyitott-jelentkezésű konferencián. A résztvevők által leadott tanulmányokból megjelenő tanulmánykötete sokak számára biztosít első publikáció lehetőséget, amely nagyban hozzájárul későbbi tudományos munkájukhoz. Reményeink szerint konferenciánk hagyományteremtő jellegű lesz, ami minden évben megrendezésre kerülhet.

A konferencia szervezése mellett Egyesületünk célja, hogy kapcsolatot teremtsen különböző szakok diákjai között. Ezért a konferencia mellett több más tudományos és ismeretterjesztő programokat is biztosítunk, többek között filmestek, könyvbemutatók, kerekasztalbeszélgetések formájában, továbbá egyéb programokkal is igyekszünk segíteni a történelemszerető és iránta érdeklődő hallgatóknak.

Lengyel Ádám
társelnök

Szabó Levente Gábor
elnök

Csapó Fanni
jegyző

Westliche Länge von dem Parisischen Meridian.

XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII